शाखा अधिकृत (राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी) — द्वितीय पत्र

Section Officer — Second Paper

विषय: शासन प्रणाली

पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	समय	प्रश्न संख्या
100	40	3 घण्टा	10
10 प्रश्न × 10 अंक			

यो प्रश्नपत्र लोक सेवा आयोगको 2083 सालको परीक्षा ढाँचा (पूर्णाङ्क, समय, प्रश्न संख्या र खण्ड विभाजन) मा आधारित रहेर **Loksewa Pathsala** ले तयार पारेको मौलिक अभ्यास (मोडल) प्रश्नपत्र हो। यो आयोगको आधिकारिक प्रश्नपत्र होइन। This is an original practice paper prepared by Loksewa Pathsala on the 2083 exam pattern; it is not an official Lok Sewa Aayog question paper.

निर्देशन:

1. सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्। प्रत्येक प्रश्नको अंकभार प्रश्नको दायाँतिर दिइएको छ।
2. उत्तर नेपाली वा अंग्रेजी वा दुवै भाषामा लेख्न सकिनेछ।
3. प्रश्नको अंकभार अनुसार उत्तरको लम्बाइ मिलाउनुहोस्; बुँदागत र उदाहरणसहित लेख्नु राम्रो हुन्छ।

खण्ड क: राज्य र शासन — 30 अंक

1. राज्यका आधारभूत तत्त्वहरू उल्लेख गर्दै आधुनिक कल्याणकारी राज्यका विशेषताहरू व्याख्या गर्नुहोस्। **10**

2. नेपालमा संघीय शासन प्रणाली कार्यान्वयनका उपलब्धि र चुनौतीहरू विश्लेषण गर्नुहोस्। **10**

3. शक्ति पृथकीकरण र नियन्त्रण तथा सन्तुलनको सिद्धान्तलाई नेपालको संविधानको सन्दर्भमा व्याख्या गर्नुहोस्। **10**

खण्ड ख: संविधान र कानून — 20 अंक

4. मौलिक हकको कार्यान्वयनमा राज्यको दायित्व र न्यायपालिकाको भूमिका विश्लेषण गर्नुहोस्। **10**

5. संवैधानिक निकायहरूको स्वतन्त्रता र जवाफदेहिताबीच सन्तुलन कसरी कायम गर्न सकिन्छ? व्याख्या गर्नुहोस्। **10**

खण्ड ग: सार्वजनिक सेवा र व्यवस्थापन — 30 अंक

6. नयाँ सार्वजनिक व्यवस्थापन (NPM) का मान्यता उल्लेख गर्दै नेपालको सार्वजनिक प्रशासनमा यसको प्रयोग विश्लेषण गर्नुहोस्। **10**

7. निजामती सेवालाई सक्षम, उत्प्रेरित र जवाफदेही बनाउने उपायहरू सुझाव दिनुहोस्। **10**

8. सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा डिजिटल प्रविधिको प्रयोगबाट आएका परिवर्तन र यसका चुनौतीहरू विश्लेषण गर्नुहोस्। **10**

खण्ड घ: स्रोत व्यवस्थापन र योजना 20 अंक

9. सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनमा बजेट कार्यान्वयनका समस्याहरू उल्लेख गर्दै सुधारका उपायहरू विश्लेषण गर्नुहोस्। **10**

10. मानव संसाधन योजनाको महत्त्व उल्लेख गर्दै संघीय संरचनामा कर्मचारी व्यवस्थापनका चुनौती र समाधान लेख्नुहोस्। **10**

— शुभकामना —

Loksewa Pathsala

उत्तर लेख्दा समेट्नुपर्ने मुख्य बुँदाहरू (आत्ममूल्याङ्कनका लागि)

यी संकेतले राम्रो उत्तरमा के–के समेट्नुपर्छ भन्ने देखाउँछन्; पूर्ण उत्तर आफ्नै शब्दमा लेख्नुहोस्।

1. जनसंख्या, भूभाग, सरकार, सार्वभौमसत्ता; सामाजिक सुरक्षा, सार्वजनिक सेवा, असमानता न्यूनीकरण।

2. तीन तहका सरकार, स्थानीय सेवा प्रवाह; कानून निर्माणमा ढिलाइ, कर्मचारी व्यवस्थापन, वित्तीय निर्भरता।

3. व्यवस्थापिका, कार्यपालिका, न्यायपालिका; संसदीय निगरानी, न्यायिक पुनरावलोकन, संवैधानिक निकाय।

4. धारा 47 (कानून निर्माण), धारा 46 (संवैधानिक उपचार), रिट क्षेत्राधिकार, सार्वजनिक सरोकारका मुद्दा।

5. नियुक्ति प्रक्रिया, पदावधिको सुरक्षा, वार्षिक प्रतिवेदन, संसदीय सुनुवाइ।

6. नतिजामुखी, बजार मान्यता, सेवाग्राही केन्द्रित; कार्यसम्पादन करार, निजी साझेदारी, सीमाहरू।

7. योग्यता प्रणाली, तालिम, कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन, आचारसंहिता, राजनीतिक तटस्थता।

8. अनलाइन सेवा, डिजिटल भुक्तानी, राष्ट्रिय परिचयपत्र; डिजिटल विभाजन, साइबर सुरक्षा, क्षमता।

9. पुँजीगत खर्च कम, असार मसान्तको खर्च; आयोजना बैंक, खरिद योजना, बहुवर्षीय ठेक्का व्यवस्थापन।

10. आवश्यकता प्रक्षेपण, दरबन्दी, समायोजन; प्रदेश र स्थानीय तहमा जनशक्ति अभाव, क्षमता विकास।

Loksewa Pathsala